

Toespraak in de Amsterdamse Studenteneklesia op 24 december 2012
door Geeske Hovingh

De avond voor Kerstmis 2012 (eerste dienst)

Lieve kinderen, jongeren en volwassenen,

1.

Het is vrijdagmiddag, de dag voor de kerstvakantie en in de klas van juf Ingrid wordt druk geknutseld voor het kerstdiner 's avonds op school. Overal liggen bergen slingers, dennentakken, scharen en glitterverf op tafel, zóveel dat je de kinderen bijna niet meer kunt zien zitten. Maar ze zijn er echt wel en Roos is één van hen. Zij schildert op haar allermooist sterren op een kaars en als haar kunstwerk klaar is, loopt ze er trots mee naar buiten om het aan haar moeder te laten zien. Maar dan krijgt ze op de gang ineens een duw. Ze schrikt en draait zich om. Daar staat Sofie, het grootste meisje van de klas. Ze roept: 'Geef hier!' en grijpt naar de kaars. Maar Roos laat niet los en dan klinkt er een 'KRAK!': de kaars breekt in twee stukken. Sofie rent weg en Roos blijft huilend met een halve kaars achter.

2.

Op een middelbare school niet ver daar vandaan, loopt Daniel diezelfde middag met zijn beste vriendin Nina het schoolplein op. Hij is blij dat hij vakantie heeft en even verlost is van die drie eikels uit zijn klas die hem keer op keer te grazen nemen. Terwijl hij daaraan denkt, fietst een van die jongens, Robin, voorbij en roept: 'Hee Daniel! je moet maar gauw effe op je Facebook kijken, want we hebben je een suuuuuupermooie kerstwens gestuurd!' Daniel weet wel beter maar haalt toch, als hij alleen in het fietsenhok staat, zijn telefoon te voorschijn. En dan ziet hij dat hij is uitgenodigd voor een nieuwe Facebook-pagina met als titel: 'Daniel is een vieze homo'. Door zijn opwellende tranen heen, leest hij dat meerdere klasgenoten al lacherige reacties hebben geplaatst.

3.

Ergens anders in de stad is op dat moment Khadidja op weg naar een sollicitatiegesprek. Het aantal brieven dat ze het afgelopen jaar heeft geschreven, kan ze allang niet meer tellen, maar ze is vandaag hoopvol gestemd, want voor deze functie heeft ze precies de goeie opleidingen gedaan en ze is nu tenminste uitgenodigd voor een gesprek. Khadidja haalt diep adem, trekt haar hoofdhoek recht en loopt het kantoor binnen. Maar oog in oog met de twee heren van de sollicitatiecommissie, ziet ze dat er iets in hun gezichtsuitdrukking verkrampst en die blik kent ze maar al te goed. Het gesprek dat erop volgt, verloopt stroef, de mannen luisteren nauwelijks naar haar antwoorden en ten slotte krijgt ze te horen dat ze helaas niet beantwoordt aan hun profiel. Maar dat ze uiteraard nog wel een belletje krijgt. Moedeloos verlaat Khadidja het kantoor.

4.

Deze toespraak begint met drie verhalen over drie verdrietige mensen: Roos, Daniel en Khadidja... Hoort dat eigenlijk wel op Kerstavond? Dat is toch het feest

van de flonkerende ster, de stralende engelen en het mooie kindje Jezus? Natuurlijk. En wees gerust: we zijn hier vanavond ook bij elkaar gekomen om die geboorte te vieren. Maar tegelijkertijd weten we allemaal, of we nu in groep 4, in 5 HAVO of op een kantoor zitten, dat feest vieren niet voor iedereen even makkelijk is. Dat er een heleboel mensen zijn die - ook al is het Kerst - gepest worden, vernederd of onderdrukt. Bijvoorbeeld omdat ze anders zijn dan de massa, of omdat anderen jaloers op hen zijn en onzeker van hen worden. Wie weet ken je zelf ook wel zo'n verhaal - pestkoppen zijn immers overal. Dat dat soms tot afschuwelijke wanhoopsdaden kan leiden, hebben we kort geleden nog in het nieuws kunnen horen over pest-slachtoffers Tim Ribberink en Fleur Bloemen.

5.

Misschien verbaast het je, maar ook in het Kerstverhaal komen pestkoppen en onderdrukkers voor. Jozef en Maria leefden in een land waar gemene keizers en koningen het voor het zeggen hadden, zoals dat ook nu in zoveel landen op de wereld het geval is. Maria was hoogzwanger en toch moest ze met Jozef op reis om zich ergens in te laten schrijven, de keizer wilde namelijk precies weten hoeveel mensen er in zijn rijk woonden. Toen die twee dan eindelijk, midden in de nacht, aankwamen bij een herberg, ging de deur voor hen op slot. Geen plek meer, pech gehad, ze moesten zelf maar een slaappleats vinden, in een tent, een vluchtkerk, of een stal.

Het verhaal van Kerst gaat over verwachting; over een lange, donkere nacht waarin mensen hopen op een wonder en zich afvragen: wanneer komt dat licht van de morgen nou eindelijk? Ze hebben al zoveel liedjes gezongen - wordt het nu eens een keer écht anders en verdwijnen de pestkoppen die deze wereld kapot maken? Breekt er ooit vrede aan?

6.

En dan wordt in die donkere wereld Jezus geboren. Alle mensen aanwezig, misschien zelfs de dieren, voelen: dit is niet zomaar een kind. Dat blijkt later ook wel, hij groeit op tot iemand die het aandurft zich te verzetten tegen de onderdrukkers en pestkoppen van deze wereld en die juist opkomt voor de mensen die het moeilijk hebben. Om die reden is Jezus in de loop van de geschiedenis door mensen vaak op een hoge koningstroon gezet, alsof hij een soort Superman is die dingen kan die wij nooit zouden kunnen. Maar zelf houdt hij helemaal niet van tronen en koningen, hij wil een gewoon mens zijn zonder glitter en goud en gaat het liefst om met de allerkleinste mensen. Zijn boodschap is simpel: heb elkaar lief, alle mensen om je heen en doe dat zoveel je kunt. Hij roept ons op om een soort 'Aarde-engelen' te zijn: mensen te worden die een mooiere wereld willen maken waarin *kinderen helder en jong zijn, dieren niet worden gepijnigd, niet één mens meer gemarteld, geslagen, gepest, misbruikt*. Dat klinkt misschien als een droom, met een mooi woord noemen we dat een 'visioen', maar onthoud maar dat het rijmt op: 'is te doen!' Jij en jij, en u en wij, alle mensen hier bij elkaar, kunnen bijdragen aan die wereld en dat is wat we vanavond samen proberen te onthouden en te vieren.

7.

Maar hoe loopt het dan af met Roos, Daniel en Khadidja? Krijgen zij ook van die aarde-engelen op zich afgestuurd?

In mijn visioen botst Khadidja bij de uitgang van het kantoor bijna tegen een vriendelijke mevrouw op die haar bezorgd aankijkt en luistert naar haar hele verhaal over al die afwijzingen. Die vrouw leest haar sollicitatiebrief aandachtig en schudt haar hoofd. 'Dit had nooit mogen gebeuren!' zegt ze. Ze blijkt de directeur van het bedrijf en regelt meteen een nieuw gesprek voor Khadidja. Zo'n aarde-engel bedoel ik.

En Nina, de beste vriendin van Daniel, organiseert in mijn visioen een nep-feestje bij haar thuis waarvoor ze alle pestkoppen en meelopers uitnodigt. Daniel loopt nietsvermoedend binnen en oog in oog met de jongens schrikt hij, maar al gauw ontstaat er dankzij aarde-engel Nina een gesprek dat leidt tot begrip, tot excuses en de belofte de Facebook-pagina weg te halen en Daniel normaal te behandelen.

En het verhaal van de gebroken kaars? Daar komt ook een aarde-engel tevoorschijn: het is juf Ingrid die Sofie en Roos bij zich roept. Nu is het Sofie die moet huilen en snikkend vertelt dat ze jaloers was op Roos omdat zij zo mooi kan schilderen. Ze heeft spijt van wat er is gebeurd en zegt sorry. Dan pakt juf Ingrid de twee helften van de kaars, knipt ze met een schaar een beetje bij, doet er een mooie strik omheen en geeft de twee meisjes ieder een deel. Hun kaarsen zijn nu misschien wat kleiner, maar toch heel mooi en je kunt er nog steeds supergoed licht mee maken in het donker. Zelfs twee keer zoveel!

Zo'n kaars krijgen alle kinderen vanavond mee naar huis. Een lichtje om de duisternis van pestkoppen en onderdrukkers mee te overwinnen en om ons er aan te herinneren dat we samen aarde-engelen kunnen zijn.

Laat het branden, hoe groot of klein je ook bent.

Zo moge het zijn.